

Bouwhistorische verkenning
en aanbeveling

De Ruiting 7 Esch, herplaatsing Vlaamse schuur

Vlaamse schuur die tot in de jaren zestig van de vorige eeuw bij de boerderij stond.

Colofon

Redactie	Jos Bertens
Teksten	Jos Bertens
Fotografie:	Maurits van Bouwdijk
Tekenwerk:	Pedro Schamp
Veldwerk:	Jos Bertens, Pedro Schamp
Copyright	Pedro Schamp, Maurits en Martine van Bouwdijk

Inhoud

Colofon	blz. 2
inhoud	blz. 3
Voorwoord	blz. 4
Objectgegevens	blz. 6
Inleiding	blz. 7
Twee schuurtypen in Brabant	blz. 10
De dwarsdeelschuur	blz. 10
De langsdeelschuur	blz. 11
De Vlaamse schuur uit Teteringen	blz. 14
Boerderij De Ruiting 7 en de herbouw van de Vlaamse schuur	blz. 17
Woongedeelte	blz. 17
Stalgedeelte	blz. 18
Erf met de oorspronkelijke schuur	blz. 19
Herbouw schuur uit Teteringen	blz. 20

Voorwoord

De afgelopen 50 jaar heeft er in Brabant een kaalslag plaatsgevonden onder het cultuurhistorisch erfgoed bij boerderijen. Bijgebouwen zoals een schuur, schop en bakhuis hadden in de ogen van de meeste eigenaren weinig of geen cultuurhistorische waarde. Ze werden dan ook massaal gesloopt. Behoud en restauratie beperkte zich doorgaans tot het hoofdgebouw, de boerderij. Een bijkomende factor was dat de bijgebouwen weinig utilitaire waarde hadden en er bovendien in bouwtechnisch opzicht slecht aan toe waren. Toch zijn het, ambachtelijk gezien, vaak charmante bouwwerken en hebben ze bovendien een grote ensemblewaarde. Zonder bijgebouwen is er namelijk nauwelijks sprake van een historisch boeren erf.

Stichting de Brabantse Boerderij heeft zich het lot van deze bijgebouwen aangetrokken. Een aantal jaren geleden heeft de Stichting een project opgezet met het doel deze gebouwen door middel van verplaatsing voor de ondergang te behoeden. Een bijgebouw dat op de ene locatie gesloopt gaat worden, wordt bij een andere boerderij herbouwd. De kunst hierbij is om vraag en aanbod op het juiste moment bij elkaar te brengen. Het bureau Schamp Bouwkundig Advies in Heeswijk-Dinther is met de uitvoering van het project belast. Het gebouw dat veruit het vaakst wordt verplaatst, is een historische schuur met een gebint. De constructie van dit gebouw kan namelijk vrij eenvoudig gedemonteerd worden om vervolgens elders te worden herbouwd.

Dit demonteren en elders weer in elkaar zetten van een schuurgebouw heeft een tweeledig doel. Op de eerste plaats kan dit het herstel van een historische situatie bewerkstelligen. Bij een boerderij waar de schuur in het verleden is verdwenen, kan een overtuillig geworden exemplaar van elders weer worden opgebouwd. Wanneer beide schuren van hetzelfde type en omvang zijn en wanneer de nieuwe schuur op dezelfde locatie ten opzichte van het hoofdgebouw komt te staan, kan men spreken van een ideale situatie. De verplaatsing heeft dan een hoge cultuurhistorische waarde. Deze situatie doet zich in ongeveer 20% van de tot op heden uitgevoerde verplaatsingen voor.

Op de tweede plaats betekent verplaatsing het behoud van een stukje cultuurgoed dat op traditioneel ambachtelijke wijze is tot stand gekomen. Zonder verplaatsing verdwijnt dit in de open haard en gaat het voor goed verloren. De opgave is dan om het gedemonteerde bouwwerk weer op te richten op een locatie waar het goed tot zijn recht komt en op die wijze de onmiddellijke omgeving versterkt. In deze situatie is er hoofdzakelijk sprake van een landschappelijke of stedenbouwkundige waarde en schuilt de cultuurhistorische waarde louter in het behoud van het object. Deze situatie doet zich in het overgrote deel van de gevallen voor.

De herbouw van de Vlaamse schuur bij De Ruiting 7 te Esch behoort duidelijk tot de tweede categorie. De schuur stond oorspronkelijk in Teteringen in West-Brabant. Daar bevond ze zich naast een West-Brabantse boerderij, welke reeds in de jaren zestig van de vorige eeuw was gesloopt en vervangen door een nieuwe bungalow. De schuur is er nadien nog een aantal decennia als een verweest gebouw blijven staan. Een achttal jaren geleden is ze opgekocht teneinde gedemonteerd en herbouwd te worden bij een boerderij in Oirschot. De nieuwe eigenaar heeft echter uiteindelijk van herbouw afgezien waarna ze door bemiddeling van Schamp Bouwkundig Advies aan de huidige eigenaren, Maurits en Martine van Bouwdijk, kon worden overgedaan. Het is overigens niet de eerste keer dat een historische schuur als bouw pakket van de ene naar de andere locatie verhuist. Dit kwam in het verleden ook regelmatig voor. Bij een erfdeling kon het zelfs gebeuren dat de gebintconstructie van de schuur onder meerdere kinderen werd verdeeld.

Een bouwhistorische verkenning maken voor een cultuurhistorisch waardevol gebouw, dat men vervolgens gaat verplaatsen, is eigenlijk een tegenstrijdige zaak. Hier wordt namelijk het begrip *cultuurhistorisch waardevol* in zijn wezen aangetast. Het cultuurhistorisch waardevolle object wordt immers uit de historische context gehaald. De schuur uit Teteringen heeft als behorend bij een West-Brabantse boerderij een bepaalde grootte en een geheel eigen uitstraling. Ze heeft bovendien een eigen ontwikkeling doorgemaakt, die verband houdt met de bedrijfsvoering in de boerderij. Zo is de schuur ooit vergroot en hebben de wanden een proces van verstening doorgemaakt. Tegelijk zijn in de nieuwe stenen gevels op diverse plaatsen deuren en ramen aangebracht. De functieverandering die het schuurgebouw door de tijd kreeg, heeft echter op zijn beurt weer geleid tot het behoud ervan. Bij de herbouw in Esch zijn de meest recente veranderingen die in Teteringen hebben plaatsgevonden, niet meer essentieel en daarom kunnen de wanden weer min of meer hun oorspronkelijke houten delen krijgen. Misschien wordt bij de herbouw in Esch hier en daar een stukje glazen wand aangebracht. Het belangrijkste is dat het authentieke gebint en de kapconstructie blijven gehandhaafd en dat het gebouw de onmiddellijke omgeving zal versterken.

In deze bouwhistorische verkenning hebben we ook uitvoerig stilgestaan bij de boerderij en de omgeving waar de Vlaamse schuur een nieuw leven zal krijgen. Voor de bewoningsgeschiedenis van de boerderijen De Ruiting 7 en De Ruiting 3 zijn we dank verschuldigd aan Netty van de Langenberg, heemkundige in Esch en aan de eigenaar/bewoners Maurits en Martine van Bouwdijk.

Juli 2021

Pedro Schamp, Schamp Bouwkundig Advies, Adviseur Ruraal Erfgoed, Heeswijk-Dinther
Jos Bertens, Bertens Bouwhistorische Rapportage, Den Dungen

Objectgegevens

Eigenaars: Maurits en Martine van Bouwdijk

Adres: De Ruiting 7

Postcode en plaats: Esch

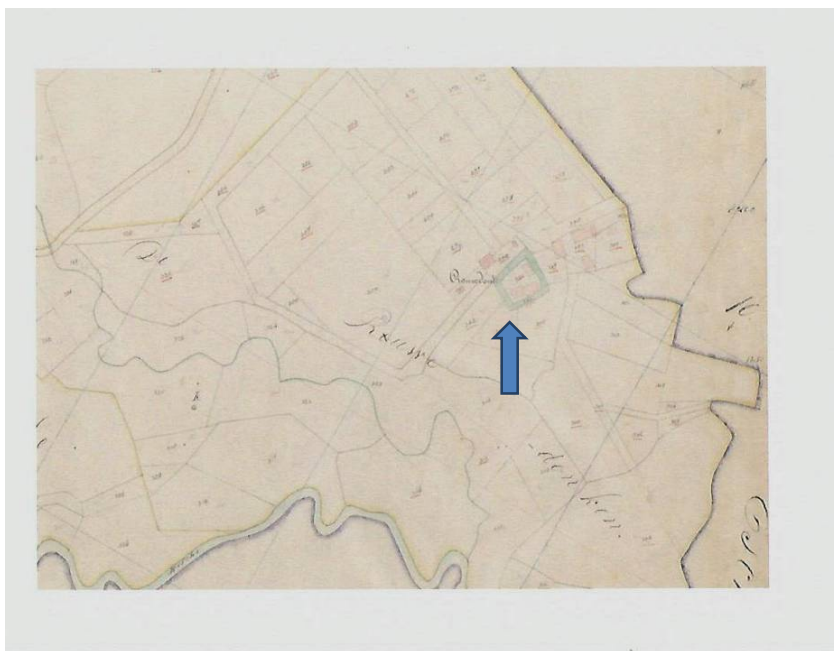
Kadastraal nummer: 3106

Sectie: B

Kadastrale gemeente: Esch

Inleiding

De Ruiting is een oude buurtschap tussen het dorp Esch, de Kampinaheide en het dorp Haaren. De Essche Stroom en in mindere mate de Kleine Aa zijn vanouds de verbindende elementen van deze buurtschap. Boerderij De Ruiting 7 bevindt zich op een historische locatie op een zanddonk aan de rand van het beekdal van de Essche Stroom. Deze rivier loopt vanaf Oisterwijk langs de Kampina door het dorp Esch om vervolgens bij Halder uit te monden in De Dommel. Tot de ruilverkaveling in de jaren 1960 had de rivier een sterk meanderende loop. Het was in vorige eeuwen een aantrekkelijke locatie voor welvarende Bosschenaren om er hun tweede huis te hebben. Teneinde in de zomermaanden hun stinkende stad te kunnen ontvluchten, kochten ze vanaf de 16^e eeuw ergens op de grens van hoog naar laag een boerderij. Voor hun eigen verblijf bouwden ze aan de boerenhoeve een stenen kamer of een anderszins onderscheidend woongedeelte. De boerderijen mochten niet te ver van de stad liggen, ongeveer een halve dag met de koets. De Ruiting 7 is, samen met de vlakbij aan de oever gelegen De Ruiting 3, een boerderij met een dergelijke historische oorsprong.

Kadasterkaart van 1811-1832. Het gebied heet De Rouwe Donken. De Ruiting 7 heeft op het kaartje een gracht. Het huis wordt in oude teksten ook aangeduid met De Roudonc. Onder in het kaartje: de meanderende Essche Stroom

In de tweede helft van de negentiende eeuw mocht de stad buiten de omwalling uitbreiden en werd het voor welvarende Bosschenaren mogelijk om buiten de stadswallen een riant huis met een tuin te bouwen. De komst van de spoorwegen maakte het bovendien mogelijk om zich aanmerkelijk verder te verplaatsen om vertier te zoeken. De boerderijen met luxe aanbouw raakten vanaf die tijd geleidelijk in verval. Vaak kwamen ze uiteindelijk in handen van de pachter of gingen over naar meerdere eigenaren. Soms werd een deel afgebroken, werd de woning gesplitst in meerdere wooneenheden of kreeg een deel een agrarische functie. De woningen die behouden zijn gebleven, hebben nog een interieur dat een zekere voornaamheid uitstraalt. Dit is het geval bij De Ruiting 3 en 7. Bij beide hoeven heeft het belangrijkste vertrek een balkenplafond met geornamenteerde sleutelstukken en een monumentale schouw. Vooral De Ruiting 3 heeft een interieur met de allure van een landhuis. Bij deze boerderij staat het woongedeelte los van het bedrijfsgedeelte. In de woning zijn twee kamers met een hoog samengesteld balkenplafond, die gescheiden zijn door een wand met aan elke zijde een

schouw. De schouwen hebben geornamenteerde wangen en de moerbalken fijn behakte sleutelstukken. De Ruiting 7 heeft iets minder allure. De kamer (herd van de boerderij) heeft een samengesteld balkenplafond met een moerbalk met 17^e eeuwse sleutelstukken. Het woongedeelte is vast gebouwd aan de boerderij maar wel op een onderscheidende wijze, doordat het een hoger dak heeft. Beide huizen geven uitdrukking aan het feit dat het niet de minste Bosschenaren waren die hier in het verleden hun zomerverblijf hadden. De twee boerderijen zijn in het verleden ook enige tijd het eigendom geweest van een en dezelfde eigenaar.

Boerderij De Ruiting 7 in verval en gesplitst in twee woningen. (fotocollectie Maurits en Martine van Bouwdijk).

Achterzijde van het woongedeelte van De Ruiting 7 in vervallen staat. (fotocollectie Maurits en Martine van Bouwdijk)

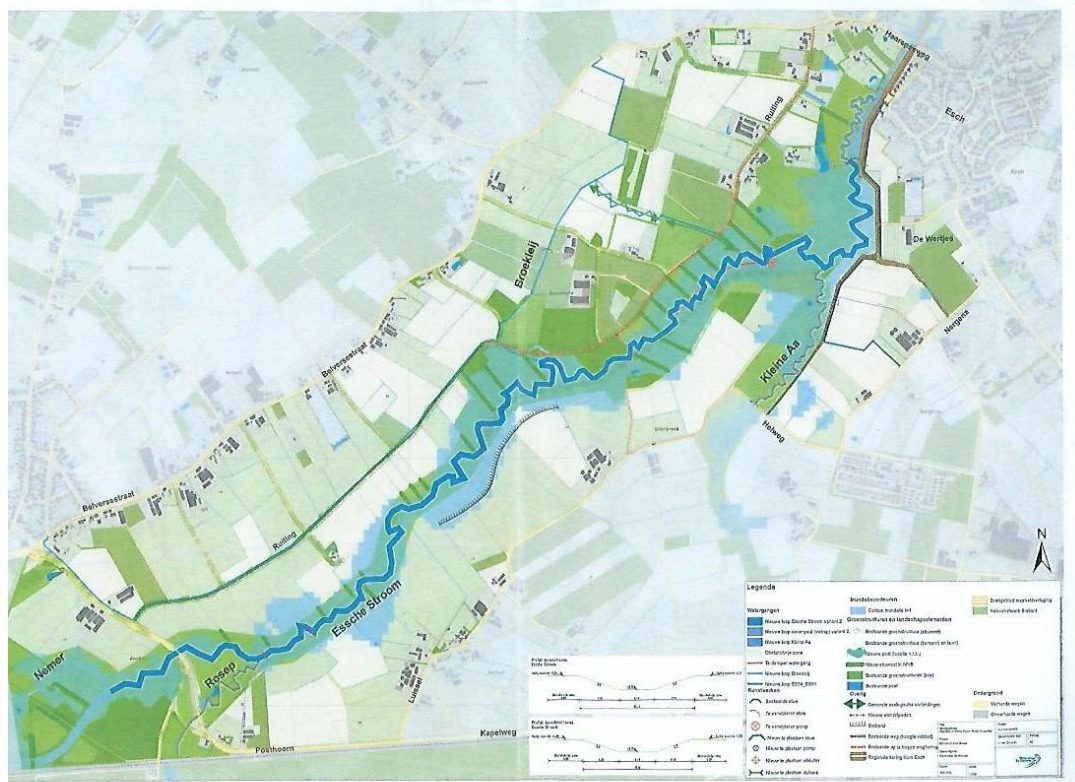

Samengesteld balkenplafond van De Ruiting 7 .met rechts: een van de twee sleutelstukken in de moerbalk.

De huidige bewoner-eigenaars van de twee boerderijen hebben een aantal jaren geleden het initiatief genomen om het beekdal met aanliggende gronden weer in oude luister te herstellen. Zij hebben daartoe een speciale stichting opgericht, die zich ten doel stelt om naast de inrichting ook daarna het landschap te gaan beheren. Zij willen er een toeristisch verdienmodel

aan geven. De inrichting heeft tot doel om de Essche Stroom weer te laten meanderen en de onmiddellijke omgeving het natuurlijk landschap terug te geven. Voor dit laatste wil men weer extensief gebruikte weilanden, bosschages, waterbergingen en laanbeplantingen aanleggen. Ook de Vlaamse schuur zal in dit landschap een passende plaats krijgen. Het is de bedoeling dat ze een verbindende factor wordt tussen boerderij De Ruiting 7 en de natuuraanleg rond de Essche Stroom. Dit natuurpark, waaraan ook De Ruiting 7 en de wederopbouwboerderij De Ruiting 5 grenst, zal een omvang krijgen van zo'n twaalf hectaren. Het is het persoonlijke eigendom van Maurits en Martine van Bouwdijk, de bewoners van De Ruiting 7.

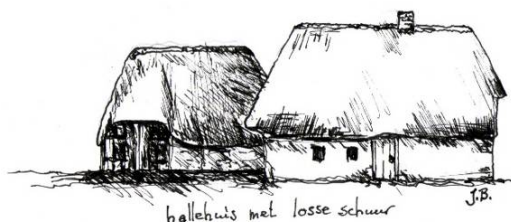

De nieuwe meanderende loop van de Essche Stroom in het gebied De Ruiting

Twée schuurtypen in Brabant

Naast de geïntegreerde schuren van de langgevelboerderij komen bij veel boerderijen in Brabant ook vrijstaande schuren voor. Een schuur wordt gebruikt voor de opslag van de korenoogst en bestaat altijd uit een deel en een tasruimte. De deel is het verharde gedeelte van de schuur, waar het koren wordt binnengereden. Dit gebeurt met een speciale kar die hoog op de wielen staat en derhalve hoogkar wordt genoemd. Op de deel wordt ook het koren gedorst met de dorsvlegel. De verharding bestaat vanouds uit aangestampte leem. De tasruimte bevindt zich naast de deel en heeft vanwege de ventilatie onder de korenschoven een vloer van takkenbossen. Deel en tasruimte worden gescheiden door een rij gebintstijlen.

In de Meierij, de Baronie en de Peel komen voornamelijk twee typen schuren voor, de dwarsdeelschuur en de langsdeelschuur. Het verschil tussen de beide typen is gelegen in de plaats van de deel met de hoge deeldeuren en in de constructie van het gebint. Het komt soms voor dat een dwarsdeelschuur is omgebouwd tot langsdeelschuur en omgekeerd.

halleshuis met losse schuur

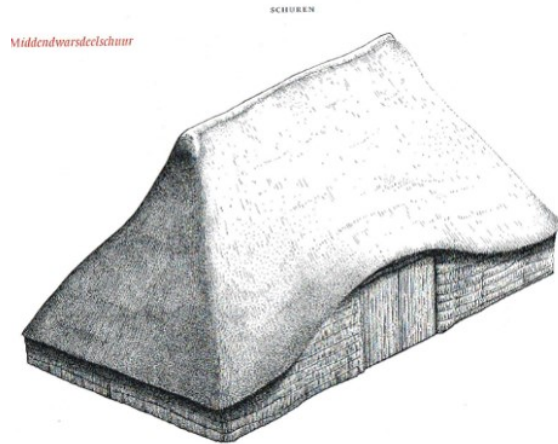
halleshuis geïntegreerd met dwarsdeelschuur

*Links boerderij met losse dwarsdeelschuur. Rechts is de dwarsdeelschuur geïntegreerd tot langgevelboerderij
Tekening Jos Bertens*

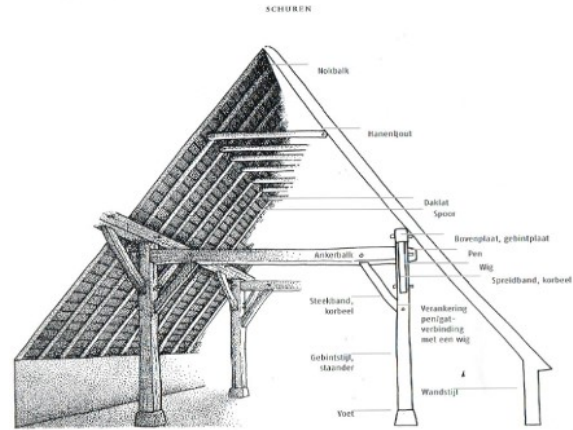
De dwarsdeelschuur

Bij een dwarsdeelschuur ligt de deel haaks op de lengterichting van het gebouw. De deel bevindt zich binnen het gebint, tussen twee gebinten. De grote deeldeuren bevinden zich dan ook in de lange gevel van de schuur. Bij de meeste dwarsdeelschuren ligt de deel in het midden en is aan beide zijden een tasruimte. We spreken dan ook wel van een middendwarsdeelschuur. Bij kleinere boerderijen komt ook een zijdwarsdeelschuur voor. Deze bestaat soms alleen maar uit twee gebinten en heeft slechts aan één zijde een tasruimte. Hier ligt de deel buiten het gebint. Teneinde voldoende hoogte te hebben voor het binnenrijden van het koren is de gevel met de deeldeuren hoger uitgevoerd of is ter plaatse een welving in het dak aangebracht. Deze laatste schuren hebben nog hun oudste vorm. Omdat de deel bij een dwarsdeelschuur vrij kort is, is er altijd maar aan één zijde een stel deeldeuren.

Het gebint van de dwarsdeelschuur is een ankerbalkgebint, zoals dat ook bij een oude boerderij voorkomt. De ankerbalken (liggers) steken aan beide zijden met een pen door de stijl en zijn door middel van wiggen ermee verankerd. Een dwarsdeelschuur in de Meierij bestaat gewoonlijk uit drie of vier gebinten. De deeldeuren bevinden zich dan zoveel mogelijk centraal tussen twee gebinten.

Tekening uit Erfgoed in Brabant Stichting de Brabantse Boerderij

Tekening uit Erfgoed in Brabant Stichting de Brabantse Boerderij

Dwarsdeelschuur met wanden van gevlochten stro. De deeldeuren bevinden zich in het midden van de lange gevel.

Zijdwarsdeelschuur met wanden van planken. De deeldeuren bevinden zich geheel links in de gevel.

De langsdeelschuur

Ook bij de langsdeelschuren komen twee typen voor, de zijlangsdeelschuur en de middenlangsdeelschuur. Deze laatste komt voornamelijk voor bij grote boerderijen op de zeekleigebieden in West-Brabant. Bij een langsdeelschuur ligt de deel evenwijdig aan de lengterichting van het gebouw. Dit kan in het midden zijn met aan elke zijde een tasruimte of aan de zijkant met slechts aan één zijde een tasruimte. Dit laatste type wordt Vlaamse schuur genoemd.

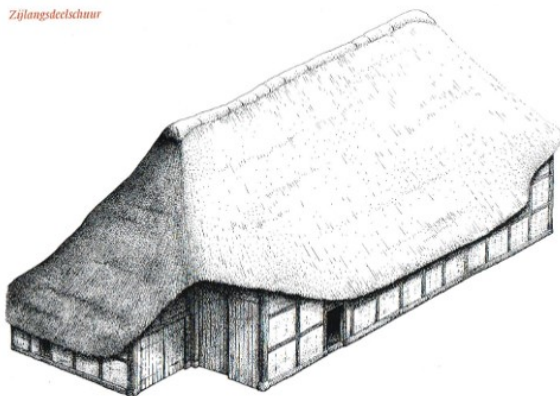
Bij de Vlaamse schuur ligt de deel buiten het gebint. De grote deeldeuren liggen in de korte gevel van de schuur. Omdat de deel hier erg lang is, bevindt zich doorgaans ook aan de andere korte zijde een stel deeldeuren. Het paard hoeft dan na het lossen niet teruguit gezet te worden. Ook is het mogelijk om met meerdere hoogkarren tegelijk het koren te lossen. De oogst moest met droog weer worden binnengehaald en dat moest vaak snel gebeuren. Bij

grote boerderijen had men meerdere paarden, die bij de oogst werden ingespannen. Kon men aan de achterzijde naar buiten rijden dan konden zich meerdere karren op de deel bevinden. Dit kan mede verklaren waarom het juist de meer welvarende boerderijen in de Meierij zijn die een Vlaamse schuur hebben. Het tweede stel deeldeuren is lager uitgevoerd omdat de hoogkar hier niet meer geladen is.

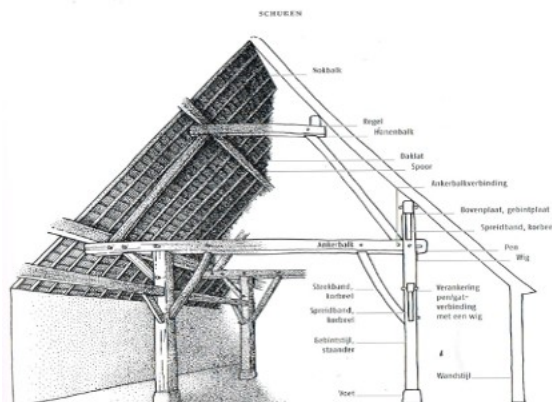
De deel van de Vlaamse schuur ligt aan de zijkant tegen de lange gevel onder het laagste deel van de schuinde van het dak. Omdat deze zijbeuk normaal gesproken te laag is voor het binnenrijden van de hoogkar, moet de korte gevel hoger zijn uitgevoerd of moet het dak bij de deeldeuren omhoog gebracht worden. Deze laatste oplossing vindt men bij de oudere schuren. Ook in het interieur achter de deeldeuren moet een constructie worden aangebracht teneinde hier voldoende hoogte te krijgen. Dit heeft een gevolg gehad voor de gebintconstructie.

Een zuiver ankerbalkgebint zou ter plaatse van de deel te weinig hoogte creëren, aangezien de dakschuinde een hoge deel onmogelijk maakt. Het is dus zaak om deze dakschuinde iets naar buiten op te schuiven teneinde hier hoogte te winnen. Dit kan alleen door de gebintplaat, waarover de daksporen lopen, naar buiten op te schuiven. Dit moet echter gebeuren zonder de stijlen te verplaatsen. Bij de Vlaamse schuur heeft men dit laatste opgelost door liggers aan te brengen die langer zijn, zodat ze aan de zijde van de deel over de stijl nog een stukje doorlopen. De gebintplaat ligt dan op het einde van deze lange liggers. Om de liggers over de stijl te laten doorlopen, moet er ter plaatse een dekbalkconstructie worden toegepast. Dit is een constructie waarbij de ligger niet middels een pen door de stijl gaat maar bovenop de stijl doorloopt. De pen zit dan aan de staander (stijl) en het gat in de ligger. Aan de taszijde speelt zo'n verhoging geen rol en kan volstaan worden met een ankerbalkconstructie. Door het naar buiten opschuiven van de gebintplaat wordt de afstand tussen stijl en gebintplaat groter. Dit leidt aan de zijde van de deel tot een verzwakking van de constructie doordat er nu in de hoofd draagconstructie aan de zijde van de deel geen windschoren geplaatst kunnen worden. Deze verzwakking wordt aan die zijde ongedaan gemaakt door een extra koppelbalk aan te brengen tussen de gebintstijlen. Stijl en koppelbalk hebben een verbinding met pen en toognagel en een schoor. Vlaamse schuren hebben bij de voorste deeldeuren vaak een overstek.

Zijlangedeelschuur

Oudste type Vlaamse schuur met wanden van vitselstek. Het dak is bij de deeldeuren opgelicht. De deeldeuren liggen terug in de kopgevel waardoor er een hoekoverstek is. Tekening. SdBB

Het gebint van de Vlaamse schuur. Links heeft het een dekbalkconstructie en rechts een ankerbalkconstructie. Tekening SdBB

Vlaamse schuur in Berlicum

De Vlaamse schuur uit Teteringen

In de Baronie van Breda komt de Vlaamse schuur beduidend vaker voor dan in de Meierij. In de Meierij is de langgevelboerderij het meest voorkomende boerderijtype en hierbij is de schuur in het boerderijgebouw geïntegreerd. Dit integratieproces voltrok zich in de Meierij hoofdzakelijk vanaf het midden van de 19^e eeuw. Daarvoor hadden de meeste boerderijen in dit deel van Brabant nog geen schuur. De bescheiden korenoogst werd er opgeslagen in een ronde kapberg (paraplu) of gewoon een stromijt op het erf.

In West-Brabant komt de Vlaamse schuur veel vaker voor en dit zal te maken hebben met de grotere welvaart. Waarschijnlijk hadden de meeste boerderijen hier al vóór 1800 een losstaand schuurgebouw en is de schuur vaak ouder dan de boerderij zelf. Ook in West-Brabant kregen de boerderijen in de negentiende eeuw een langgevelvorm, doch zonder hierbij de schuur te betrekken. De boerderijen hebben er meestal een dubbel stel staldeuren. Helaas was bij het demonteren van de schuur, zo'n acht jaar geleden, de bijbehorende boerderij niet meer aanwezig. Deze was een halve eeuw eerder al gesloopt. Het historische ensemble, boerderij en schuur, zal echter niet anders zijn geweest dan bij de meeste West-Brabantse boerderijen.

De schuur heeft nog zijn oudste archaische vorm met lage wanden en een alles overheersende rieten kap. Aan de twee korte zijden is de wand bij de hoge deeldeuren opgelicht. De wanden zijn in de loop der tijd versteend en hier en daar van stalramen en extra deuren voorzien. De gevels zijn opgetrokken met hergebruikte stenen. De schuur zal in de laatste fase van de bedrijfsvoering gebruikt zijn voor de stalling van varkens en vee. Aan de zijde van de boerderij heeft de schuur een uitgespaarde hoek, waarboven het dak doorloopt met in de hoek een schuin afgesneden beëindiging. Hieronder bevinden zich de hoge inrijdeuren naar de deel met links, haaks erop een lager stel deuren. Boven dit laatste stel deuren bevindt zich een hooiluik. Alle houtwerk is zwart geteerd. Aan de tegenoverliggende korte zijde heeft de deel een tweede stel deuren, dat lager is, voor het uitrijden van de lege hoogkar. Deze deuren zijn in een later stadium dichtgezet.

De schuur is opgebouwd uit een viertal eiken gebinten. Deze hebben een constructie, die typisch is voor de Vlaamse schuur, namelijk een combinatie van een ankerbalk- en een dekbalkgebint. Aangezien de liggers erg hoog liggen, hoeven ze boven de deel slechts een kort stukje door te lopen om toch voldoende hoogte te hebben voor het inrijden van de volgeladen hoogkar. De schuur is in het verleden met een travee vergroot. Het vierde gebint, aan de zijde van de hoge deeldeuren, is er later aan toegevoegd. Een gebintstijl van dit laatste gebint bestaat uit een hergebruikte moerbalk, waarin zich de inkepingen van de kinderbinten nog bevinden. Ook is de gebintplaat hier zichtbaar verlengd. De stijlen tussen de deel en de tasruimte zijn door middel van eiken koppelbalken en schoren met elkaar verbonden. Op de vier liggers van de gebinten rusten de kapspanten. Twee kapspanten bestaan uit een eiken juk. De twee anderen zijn A-spanten, een van afgevlakt eiken en een van rondhout. De twee gordingen met hun windschoren, de nokbalk, hoekkepers en kapsporen zijn alle van rondhout (lariks). Alle rondhout dateert duidelijk uit een periode, waarschijnlijk medio vorige eeuw, dat de kap integraal vernieuwd werd.

Schuur bij de demontage in Teteringen

Interieur met drie van de vier gebinten. Geheel rechts, buiten de gebintstijlen, bevindt zich de deel.

De deel van de schuur met achteraan de dichtgezette lage deeldeuren. Links tussen de stijlen de koppelbalken met schoren. Boven loopt de ligger op de stijl een stukje door.

Eiken juk op de ligger van het eerste gebint. De kapconstructie heeft twee jukken en twee A-spanten.

Boerderij De Ruiting 7 en de herbouw van de Vlaamse schuur

Woongedeelte

In de jaren zestig van de vorige eeuw is het woongedeelte van De Ruiting 7 op eigentijdse wijze hersteld. Alle buitengevels zijn toen, op een gevel na, vernieuwd. Alleen de topgevel tegen het stalgedeelte is hierbij onaangeroerd gebleven. Deze gevel heeft nog de originele ijsselsteentjes, aangebracht in kruisverband. De schuine zijden hebben vlechtingen en de top wordt nog bekroond door de authentieke schoorsteen. In de gevel rechtsboven bevindt zich nog het originele zoldervenster. De nieuwe gevels hebben, mede door de ornamentatie rondom de voordeur, het karakter van de wederopbouwstijl. Alle gevels zijn later in een donkergrijze kleur gesausd.

Voorgevel woongedeelte uit de jaren zestig met rechts de oude topgevel met schoorsteen in ijsselsteen.

Gelukkig is bij bovengenoemde verbouwing het waardevolle interieur grotendeels behouden gebleven. De twee kamers beneden hebben nog de oude balklagen en in de grote kamer bevindt zich de schouw tegen de oude gevel, die grenst aan de stal. Op de bovenétage van het woonhuis heeft de kapconstructie een drietal eiken jukken met kromstijlen. De verbinding met de jukdebalk is door middel van een toognagel en schoor. Onder heeft de kromstijl een blokkeel. De jukken hebben telmerken in de vorm van streepjes (zie foto onder).

Jukken met kromme stijl en blokkeel

Juk met jukdebalk en schoor, verbonden door middel van toognagels

Stalgedeelte

Het stalgedeelte heeft uitwendig nog de vorm en omvang van de bouwtijd. Op de oude foto onder is te zien dat de voorgevel is opgebouwd in ijsselsteen, gelijk aan de oude gevel van het voorhuis. De eindgevel heeft de typische overstek, die bij veel boerderijen in de omgeving van Esch voorkwam. Hij diende om het hooi droog op te steken naar de hooizolder. Bij veel boerderijen is deze overstek in een latere periode verwijderd. Bij De Ruiting 7 is deze keurig gerestaureerd. In het interieur is de oorspronkelijke voorstal thans de entree. De oude buitendeur naar de voorstal is nu de voordeur. Er is nog een authentieke gebintstijl aanwezig, samen met een nieuw aangebrachte nostalgische gebintconstructie. De kapconstructie van de stal kon niet worden waargenomen.

Eindgevel met de overstek uit de vroege jaren 1960. Onder de overstek staat de hoogkar. Midden in de gevel bevindt zich de dubbele mestdeur van de vroegere potstal. Het stukje voorgevel rechts is van ijsselsteen, gemetseld in kruisverband. (fotocollectie Maurits en Martine van Bouwdijk)

Huidige eindgevel.

De overstek in gerestaureerde vorm

Achtergevel in de jaren zestig (fotocollectie Maurits en Martine van Bouwdijk)

Huidige achtergevel

Erf met oorspronkelijke schuur

Op het erf van de boerderij heeft tot in de vroege jaren zestig van de vorige eeuw een schuur gestaan. Volgens de huidige eigenaars stond ze aan de kant van het stalgedeelte pal aan de weg. De weg was toen nog een smalle zandweg, die in die jaren geasfalteerd en verbreed is. De schuur is toen afgebroken. Op een foto uit die tijd (zie volgende pagina) lijkt het vervallen houten gebouw een Vlaamse schuur te zijn. Als we goed kijken dan zien we in de korte gevel hoge deeldeuren. Het dak is hier iets opgelicht. De lange gevel van de schuur is tamelijk hoog waardoor er plaats is voor een afdak. Het linker gedeelte is versteend. Het lijkt dat midden in de gevel een stel dubbele deuren is toegevoegd. Het kan ook zijn dat de houten gevel hier doorloopt. Deze schuur heeft echter onmiskenbaar het karakter van een langsdeelschuur. Het komt overigens regelmatig voor dat een Vlaamse schuur wordt omgebouwd tot dwarsdeelschuur. Meestal wordt het gebint dan niet veranderd maar worden enkel de deeldeuren verplaatst. In de dorpen Haaren, Helvoirt en Udenhout werden tot laat in de 19^e eeuw nog Vlaamse schuren gebouwd. Deze late schuren kregen hoge gevels, waarvan de gevel

die naar de boerderij was gekeerd vaak versteend werd. Tegen zo'n hoge gevel kon gemakkelijk een kleine afhang gemaakt worden.

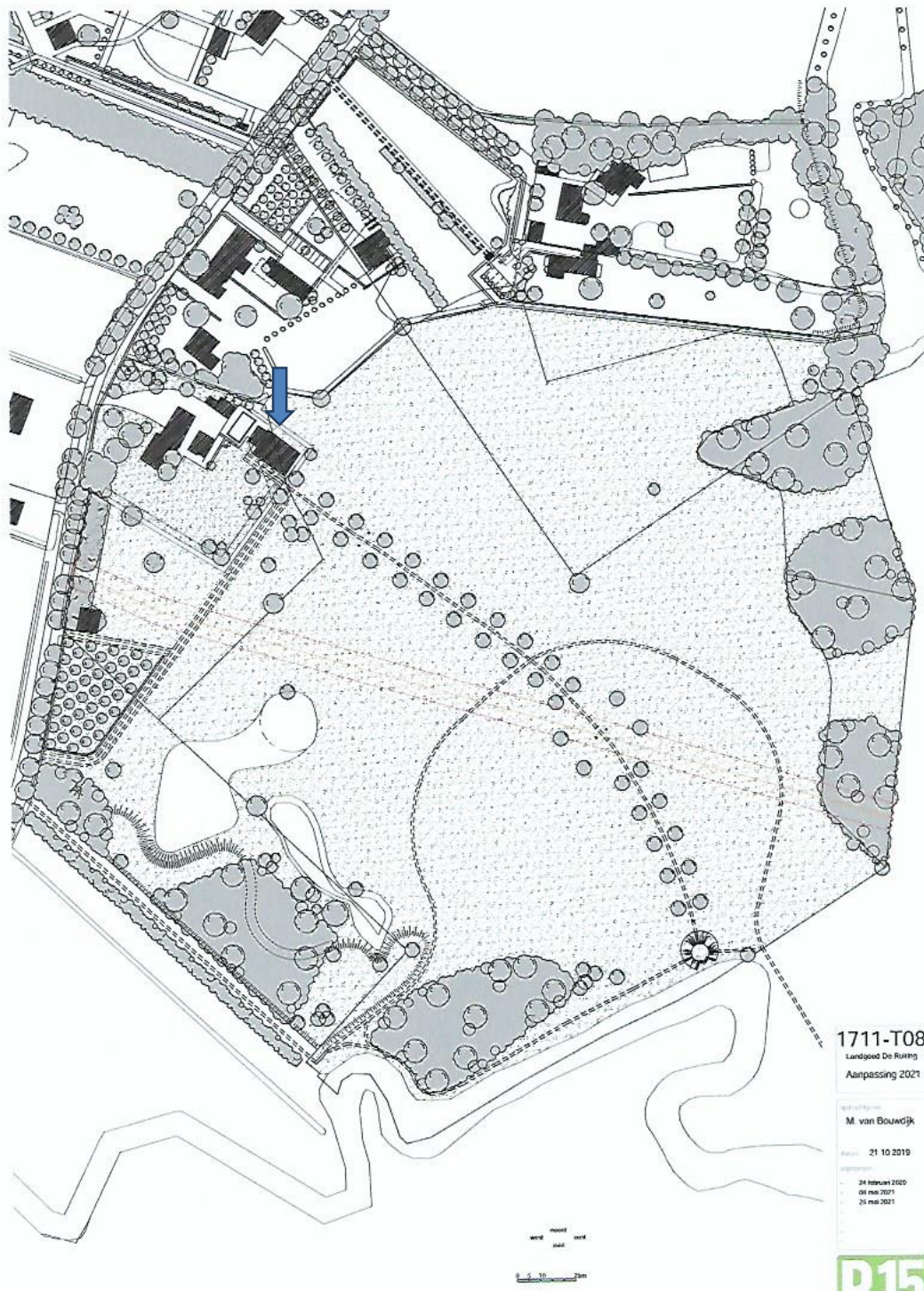

Vlaamse schuur die tot in de jaren zestig van de vorige eeuw bij de boerderij stond.

Herbouw schuur uit Teteringen

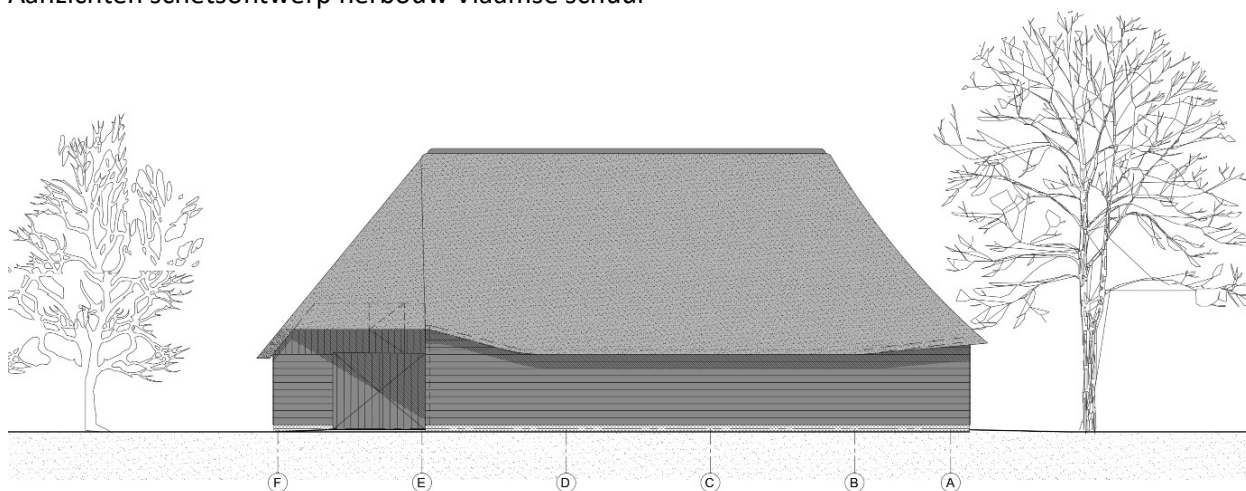
Het feit dat bij boerderij De Ruiting 7 de originele schuur niet wordt teruggebouwd maar wordt uitgeweken naar de schuur in Teteringen, heeft een tweetal redenen. Op de eerste plaats zou herbouw van de originele schuur betekenen dat er een kopie komt van een schuur waarvan de afmetingen en het interieur maar gedeeltelijk (op de foto boven) bekend zijn. Het grootste deel is gissen naar de juiste vorm en materiaal. Op de tweede plaats is het onmogelijk om de schuur te herbouwen op de originele locatie. Het zou immers betekenen dat de schuur half op de huidige weg komt te staan.

Indien toch moet worden uitgeweken naar een andere locatie ten opzichte van het hoofdgebouw, dan kan de relatie beter gezocht worden met het nieuwe landschapspark tussen boerderij en de meanderende Essche Stroom. Dit betekent namelijk een versterking van het landschap en tevens het behoud van de authentieke structuur van een historisch gebouw.

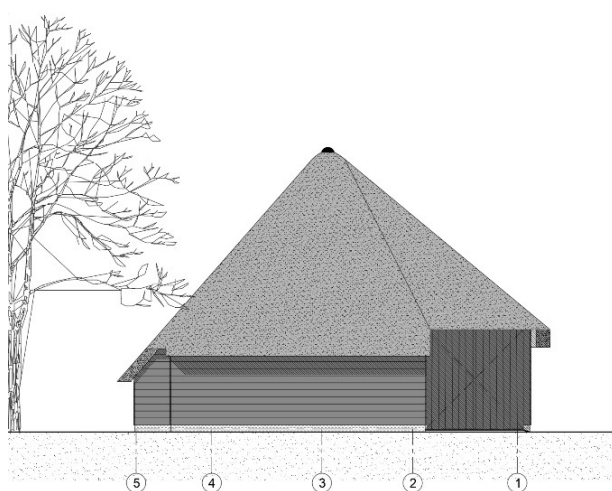

Inpassing Vlaamse schuur (blauwe pijl)

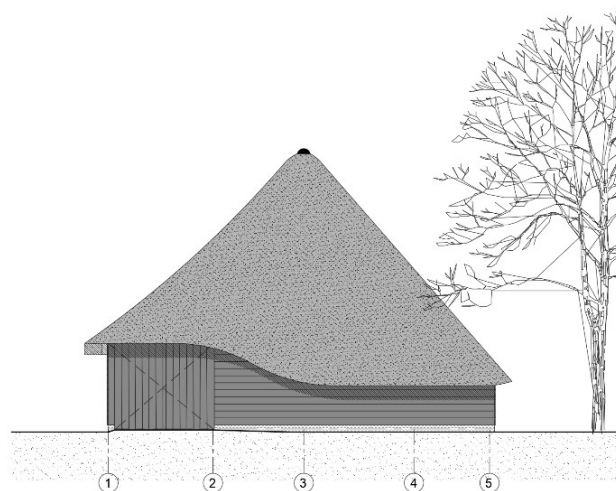
Aanzichten schetsontwerp herbouw Vlaamse schuur

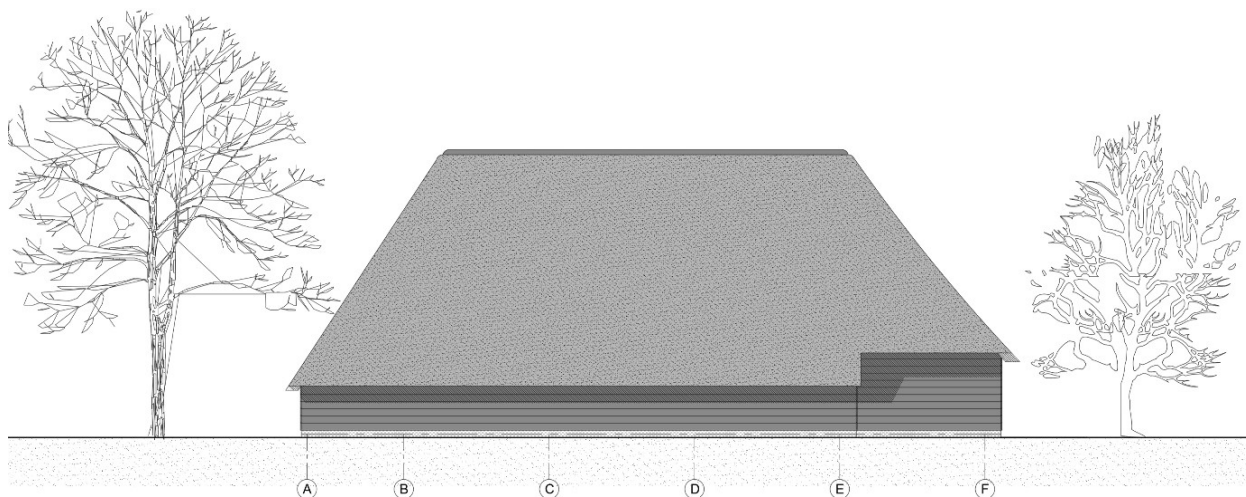
RECHTER ZIJGEVEL (langsgevel op as 1)

VOORGEVEL (kopgevel op as F)

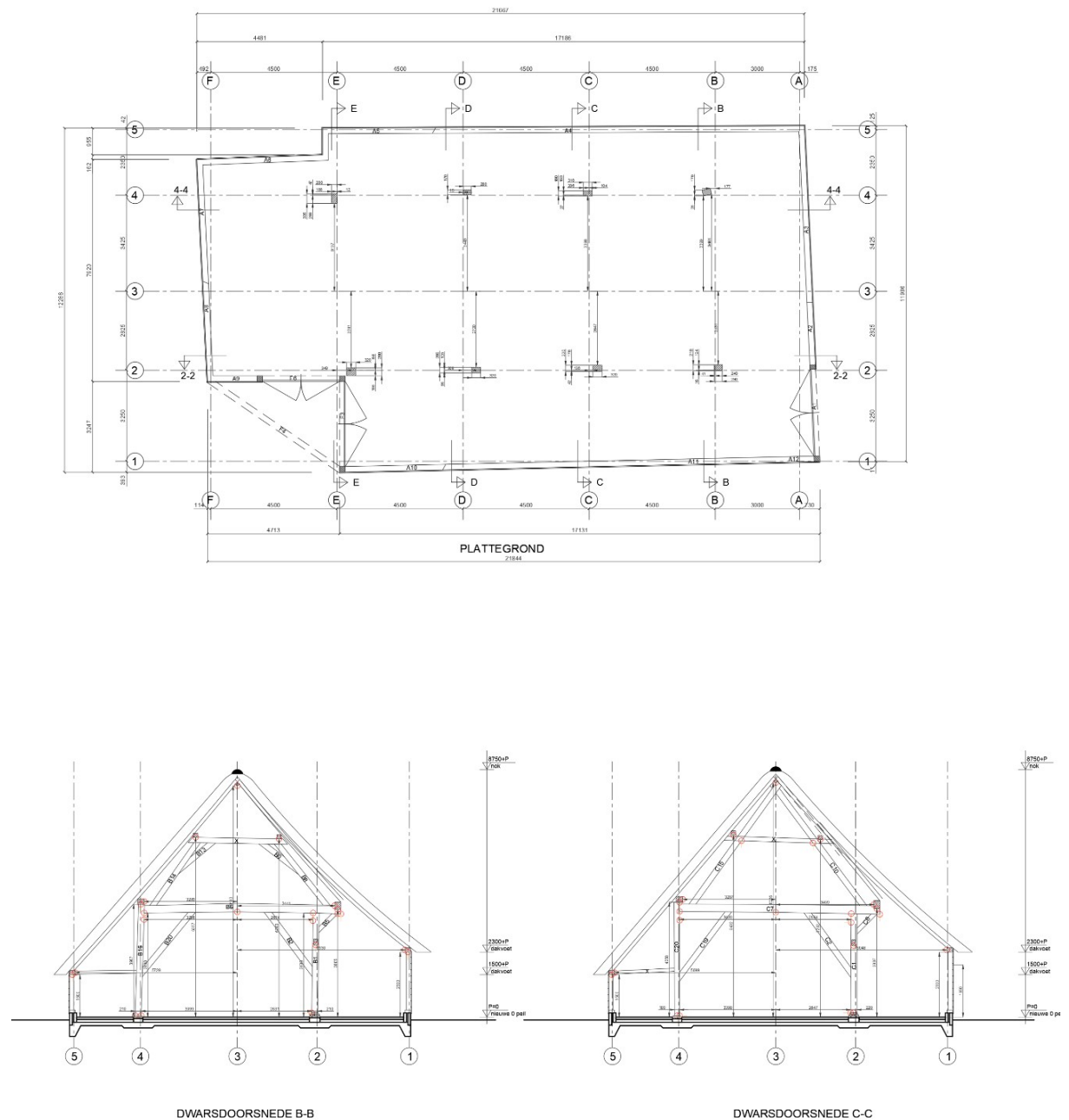

ACHTERGEVEL (kopgevel op as A)

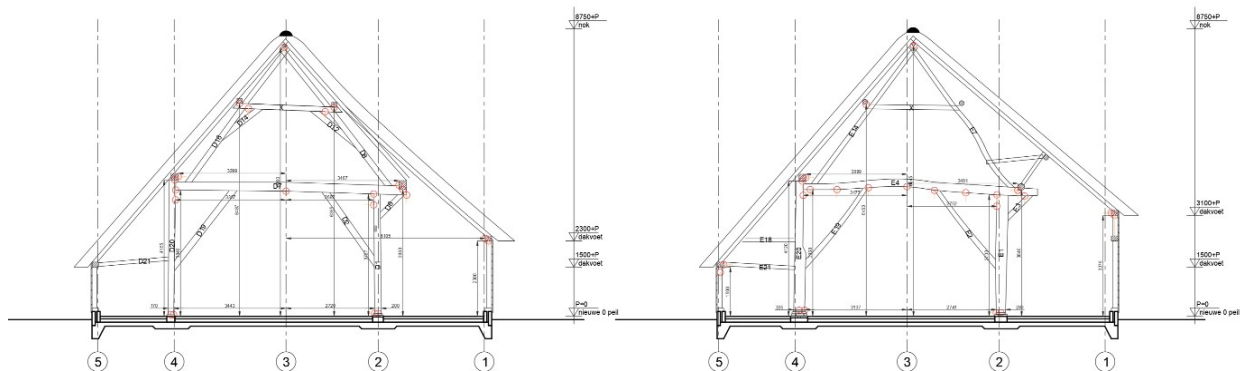

LINKER ZIJGEVEL (langsgevel op as 5)

Plattegrond en doorsneden schetsontwerp herbouw Vlaamse schuur

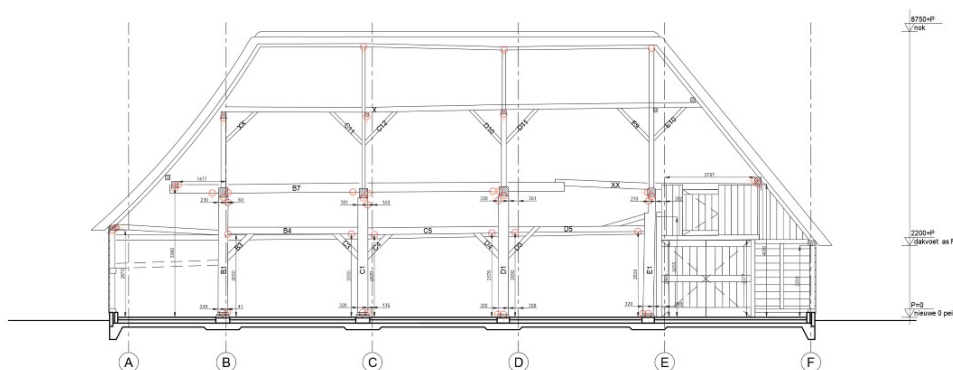

Doorsneden schetsontwerp herbouw Vlaamse schuur

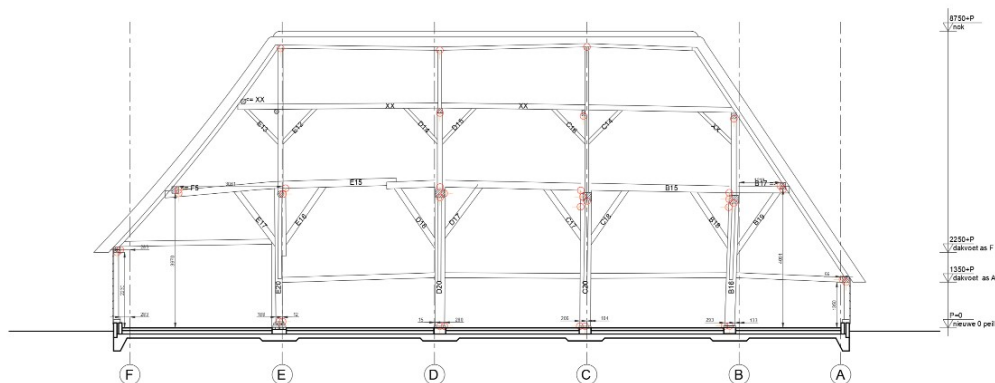

DWARSDOORSNEDE D-D

DWARSDOORSNEDE E-E

LANGSDOORSNEDE as 2

LANGSDOORSNEDE as 4

SCHAMP
Bouwkundig advies
Advies ruraal erfgoed

Heibloemsedijk 20

5473 TC Heeswijk

M 06 - 57579908

E info@schamp-bouwkundigadvies.nl

I www.schamp-bouwkundigadvies.nl